

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta 5.— "
četrt leta 2:50 "
posamezne številke po 10 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 6 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarša v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Kdor nam ne vrne prve in današnje številke, ga vpišemo med naročnike. Zadnjič smo priložili listu položnice, ki jih naj naročniki čimprej izpolnijo in odpošljejo.

Sedanje kazensko premeščenje — zgrešen smoter.

Učitelj A. je premeščen iz te in te šole na Gorenjskem kazenskim potom kam dol v Belo Krajino ob Kolpi v kak samoten, zapuščen kraj. Nadučitelj B. iz istega vzroka iz solnčnega, lepega dolinskega kraja kam v škofjeloške hribe in pri tem še degradiran na karakterju za zlog „nad“. Učiteljica C. gre službenim potom iz romantičnega kamniškega okraja kam na zapuščeni, goli Kras. In tako bi lahko navedli več konkretnih primerov, ki jih je čitati v listih skoraj po vsaki seji visokega c. kr. dež. šol. sveta za Kranjsko, posebno v novejši dobi, tedaj za vladanja vsestransko pravične in demokratske S. L. S.

In motivi tem premeščitvam? Navadno politiški. Trd, neupogojen hrbet v prepričanju in načelih. Zamera pri župniku, pri kaplanu ali celo pri vaškem občinskem odborniku, ki smatra šolo za nepotrebno zlo, saj on ne zna niti brati niti pisati, pa je le veljaven mož v občini. Čemu bi se učili še njegovi otroci, zaradi katerih mu provzročia učitelj ali učiteljica nepotrebne kazni zavoljo nemarnega šolskega pohajanja. In ta veljak se zaroti, da mora učitelj iz kraja. Da se pa to tem lažje dožene, treba očrtniti učitelja pri dušnem pastirju kot brezverca, četudi morda vodi celo cerkveno petje. Saj zadostuje, ako z njim ne voli državnega, deželnega poslanca, morda pa je bil celo tako drzen in ni oddal glasu pri občinskih volitvah njemu — analfabetu.

Župnik ali kdo drugi napravi ovadbo na c. kr. dež. šol. svet na podlagi prej opisanih razlogov, ki se neznatno tičejo šole kot take. Obenem pa se odpošlje še drobno pisemce na dr. Lampeta, in stvar je gotova. Prične se preiskava, ki se navadno konča s premeščitvijo četudi povsem nedolžnega učitelja.

Saj je znano, kar je celo nek višji uradnik priznal, da učitelj proti duhovniku podleže, čeprav je pravica na učiteljevi strani!

Pa dovolj! Skoraj smo se že preveč oddaljili od stvari, ki nam jo je razpravljati pod gorenjskim naslovom.

Kajti poleg teh za naše sedanje razmere tipičnih primerov, ki ostanejo še poznim našim vnukom znaki razmer v naši ožji domovini začetkom prosvetlenega našega stoletja, se dogajajo tudi slučajji, ki — odkrito priznано — niso v čast učiteljskemu stanu, tedaj slučajji, ki jih je treba, kolikor se da, odpraviti, bodisi tudi s kaznijo, če drugače ne gre. Kazen pa imej vsekdar pred seboj smoter pobiljšanja. Stari nazor o kazni, ki je bila le namen sama sebi, ta nazor je padel. Mladega hudodelca so navadno utaknili med najhujše razbojnike, da so mu ti zatrli zadnjo iskro onega čuvstva, ki se je nagibalo k dobremu, da je postal nazadnje najnevarnejši član človeške družbe. Zakaj to? Zato, ker se ni takoj začetkoma pravilno z njim postopalo. Te razmere so se zadnji čas

predrugečile in kakor je slišati, se jih namerava popolnoma v tem oziru predrugečiti, da bo stvar dosegla svoj smoter, kar je le pozdravljati s človeškega in občekulturnega stališča.

Tudi šolska kazen mora imeti smoter pobiljšanja. Tega se pa ne dožene s preostrim postopanjem. Učitelj, ki otroke kaznuje za vsako malenkost, ne doseže onega, kar se pravi sočutje. Tak učitelj ni vzgojevalec. Res je otroka treba za hudobijo kaznovati, a ta kazen imej ta smoter, da se otrok slabemu odvadi. To se pa ne dožene s samo krutostjo in mržnjo do otroka. Ne! Učitelj kaže, kar naj otrok tudi spozna, da te vodi pri tem skrb za otroka, da se ne bo kdaj izgubil in da mu želiš najboljše, da bi bil pozneje srečen v življenju.

Ravno taka je s šolskimi zamudami, oziroma s kaznovanjem malomarnih staršev.

Vsaka kazen, vsako discipliniranje bodi premišljeno in preudarjeno, da doseže svoj smoter.

Da, tako bi morale biti!

Žal, da se dela izjema pri učiteljskem kaznovanju in discipliniranju. Kakor je že prej omenjeno, nikakor nečemo, da bi vsaka nerednost posebno ko se večkrat ponavlja, ostala nekažnovana, ker bi kaj takega lahko imelo zle posledice.

Saj ne pride tu samo v poštev učiteljeva oseba kot subjekt, pač pa tudi šolski napredek, otroci, šolska občina kot objekt. Dvojno zlo je treba tu upoštevati in to zlo po možnosti, če drugače ne gre, tudi s primerno kaznijo odpraviti.

Sedanja navada kaznovanja pa ta smoter večinoma izgreši. Ne samo izgreši, ga celo poslabša.

Navada je, da se učitelja bodisi kazensko, pa tudi disciplinarno premesti, kar je že uvodoma omenjeno, na kak zapuščen kraj. Zdravniki bolniku svetujejo, naj si poišče kak primeren kraj, primerno družbo, da se razvedri, kar jako blagodejno vpliva na njegove živce in bolezen.

Učitelj, podvržen raznim slabostim, je tak bolnik. On potrebuje drugega miljeja, ki blagodejno vpliva na njegove slabosti in ga počasi ozdravi. Takega zdravlila pa nudijo le kraji z bolj živahno okolico, ki stoje glede naobrazbe že nekoliko na višji stopnji, ne pa zapuščeni hribovski kraji, kamor spadajo trdni ljudje, ki jih je treba, seve, zato tudi primerno plačati, če se jih hoče obdržati na tej stopnji.

Premeščen je, vsako leto enkrat ga obišče gospod nadzornik, in živ krst se ne briga zanj, če morda ni v bližini tovariš, ki ga tja insem obišče in mu reče kako blažilno besedo.

In v takih okoliščinah se nahajajoč tovariš, ki ne živi, ampak životari, ki je potreben dobrih zgledov in primernega vodstva, ki mu je treba voljo k dobremu utrjevati, naj se pobiljša? Kaj pobiljša? Poslabša se! Tak človek naravnost obupa in zaradi tega še globlje pada v slabosti, dokler slednjič popolnoma ne pade v prepad, iz katerega ga potegne paragraf odpusta iz službe. Ubogi človek, izgubljena eksistenca! Sreče pretresujoča usoda na cesto vržene družine!

Pa ne samo to. Ne le učitelja se ubije na ta način, obupajoč nad vsem, postane, kar

ni čuda, apatičen do vsega in tudi do šole, do pouka. In tu pridemo do objekta, ki smo ga prej imenovali, do otroka. Tudi temu odvzamete na ta način ono predragoceno doto, brez katere je dandanes pravi siromak na svetu — znanje in vzgojo.

Tedaj za eno kaznijo pride še več kazni, ki jih lahko čuti cela generacija. Tak primer bi lahko navedli. Ker pa imamo sree, tega ne storimo, kakor tega nočejo prebivalci dotičnega kraja, ker nočejo spravljati že dovolj kaznovanega učitelja še v večjo kazen. In to so preprosti ljudje.

Pa vi, gospodje, ki vam je o tem odločevati? Kaj vam mari, če se pogubi, kaj na tem, če otroci zaostanejo! Zakonu se je zadoštilo, pa mirna Bosna!

Vzemimo manj drastičen slučaj, ki jih je dandanes obilo v lepi Kranjski, discipliniranje. To v materialnem oziru ni kazen. Naj bo!

Če ni to, je pa duševna kazen, prav huda kazen, ki ima za discipliniranega morda najhujše posledice. Saj je dandanes povod takemu postopanju že to, če učitelj ni naprej pozdravil župnika ali pa, da ni šel v cerkev pred oltar itd. Zgodi se, da ta in oni dobi morda še lepši kraj. Vendar tudi ta ima neko slabo stran. Prestavljeni ima čisto vest, ni se pregrešil ne proti zakonu ne proti človeški dostojnosti, a ima svoje prepričanje, da ne reče: „Sneg je črn“, ker je to rekel ravno ta in oni mogočnej. Zavest, da se mu dela krivica reže v njegovem srcu skelečo rano. Vsaka krivica pa ima prejalislej zle posledice na to ali ono stran. In tako je tukaj. Prej ena najboljših učnih oseb resignira na vse in nekako mehanično opravlja svoj poklic.

Torej je tudi v tem slučaju največkrat smoter izgrešen.

Te vrste naj opozore merodajne faktorje, ki imajo pri tem odločilno besedo, na velikanško škodo, ki jo največkrat zagreše s kazensko premeščitvijo, kazni ki ne zasleduje smotra pobiljšanja, je izgrešena.

H koncu še nekaj besed gospodom iz nasprotnega tabora. Ta članek je pisan v času, ko obhajamo spomin rojstva Kristusovega. Nad vse prevzvišeni so njegovi nauki, posebno nauk o ljubezni do bližnjega. Tudi mi učitelji smo vaši bližnji. Izvršujte tudi med nami to lepo čednost, saj Kristus sam ni iskal maščevanja, še celo za svoje sovražnike je molil in s tem šele potrdil svoj nauk. Storitve tudi vi tako! Gotovo, kazen se ne da odpraviti, a ta bodi smotrena, da pobiljša, a ne poslabša.

Kakor tem, tako tudi kličemo drugim odločilnim članom šolskih oblasti. Bodite previdni, kaznujte milo, če je kazni treba. Imejte vselej pred očmi smoter pobiljšanja!

Občni zbor „Društva za zgradbo Učit. konvikta“.

Kakor smo javili že zadnjič, se je vršil občni zbor imenovanega društva dne 28. preteklega meseca v „Narodnem domu“ v Ljubljani.

Danes objavljamo dve glavni poročili in sicer tajnikovo in blagajnikovo. V odbor so bili soglasno voljeni dosednji odborniki.

Tajnikovo poročilo.

Tajnik Juraj Režek:

Slavni zbor!

Z letošnjim letom končujemo tretjo petletnico svojega društvenega obstanka. Z uspehom, ki smo ga dosegli v teh 15 letih, smemo biti povsem zadovoljni, in da je tako, imamo se zahvaliti požrtvovalnosti učiteljstva in naših društev, pa naklonjenosti in dobrosrčnosti naših prijateljev in podpornikov, ki naj nam tudi vbodoče ostanejo zvesti in tako blagonaklonjeni.

Vendar bi lahko naši tovariši in naša društva, posebno naši socialni odseki, še mnogo več dosegli, ako bi se ponekod bolj pobrinili za to naše prepotrebno društvo. Na vse kraje in šole je razposlal naš blagajnik poštno-hranilne položnice, a kako malo se jih je odzvalo, da še manj nego lausko leto! Mnogo so seveda krivi oni mlačni in brezbrizni šolski voditelji, ki ne le sami ne vpošljejo članarine, ampak doposlanih jim položnic svojim sotovarišem niti ne pokažejo in tako zakrivijo, da tudi le-ti svoje članarine ne vpošljejo. Tak o stanovsko zavednost in kolegialnost je treba kar najstrožje grajati in obsojati! Da, gospoda, kdo bo pa vendar poskrbel za nas in za naše sirote, ako se bomo sami zase tako malo pobrigali! Torej le še več stanovske zavednosti, ponosa in dela!

Na lanskem obnem zboru izvoljeni odbor si je razdelil svoje posle sledeče: Jakob Furlan, predsednik; Luka Jelenc, I. podpredsednik; Ignacij Križman; II. podpredsednik, Juraj Režek, tajnik; Jakob Dimnik, blagajnik; in odborniki: Engelbert Gangl, Andrej Rapč, Julij Slapšak in Ignacij Šijanec.

Odbor je moral tudi letos osredotočiti svoje delovanje le na zbiranje zgradbenega kapitala, ker z dosedaj nabrano vsoto nam še ni mogoče pričeti realizovati svoje društvene zadače. Pač smo si bili ogledali neko poslopje, če bi bilo pripravno za naše društvene namene, a prepričali smo se, da zasedaj ni niti naprodaj, niti bi odgovarjalo društvenim potrebam in bi s prezidavanjem skoraj toliko stalo, kot bi se lahko postavilo novo poslopje po naši lastni želji in v to primernem načrtu.

Razposlali smo bili — kot prej rečeno — na šolska vodstva položnice za članarino na odnotnih šolah delujočega učiteljstva. O uspehu Vam bo povedal blagajnik. V Kranju, kjer imamo še vedno obilo dobrih prijateljev, so nam v korist priredili imeniten koncert, ki je donesel društvu čez 300 K. Srčno zahvalo vsem ondota našim tovarišem in tovarišicam ter prijateljem-sotrudnikom, posebno še pevovalci tov. V. Rusu za tolik trud in požrtvovalnost! Tudi iz mnogih drugih krajev so nam pošiljali ob raznih prilikah večje in manjše prispevke; hvala jim!

V zalogi imamo še mnogo izvodov E. Adamičeve spevoigre. Obrnili smo se bili do veleslavnega deželnega odbora kranjskega, do vis. c. kr. naučnega ministrstva s prošnjo, naj bi nekoliko izvodov te knjižice nakupili za nekatere ubožnejše naše šole, ki si je same ne morejo oskrbeti. Prvi je nakupil 10 izvodov, ministrstvo pa je odgovorilo, da nima v to potrebnih sredstev, pač pa bo to spevoigro v svojem „Verordnungsblattu“ priporočilo v nakup vsem slovenskim ljudskim in meščanskim